

V1998-38 03.06.98

Konkurranseloven § 3-9 - Dispensasjon fra § 3-4, jfr. § 3-1 førsteledd for nordisk speditørforbunds alminnelige bestemmelser (NSAB2000)

Sammendrag:

Norges Speditørforbund gis dispensasjon fra forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven til å fastsette og anbefale forbundets medlemmer å bruke nordisk speditørforbunds alminnelige bestemmelser (NSAB2000).

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 17. desember 1997 vedrørende NSAB2000 som er ment å tre i kraft 1. juni 1998.

I. Forholdet til konkurranseloven §§ 3-1 og 3-4

Konkurranseloven § 3-4 første ledd lyder:

"Sammenslutninger av ervervsdrivende må ikke selv fastsette eller oppfordre til reguleringer som er nevnt i §§ 3-1 til 3-3 eller til reguleringer i strid med vedtak etter §§ 3-8 til 3-10."

Norges Speditørforbund er en sammenslutning av ervervsdrivende og omfattes derfor av bestemmelsen i konkurranseloven § 3-4. Dersom Norges Speditørforbund fastsetter eller oppfordrer til bruk av standardavtaler som inneholder klausuler som er i strid med konkurranseloven §§ 3-1 til 3-3, vil dette derfor være i strid med forbudet i § 3-4.

Det må således foretas en vurdering av om de forelagte standardavtalene inneholder klausuler i strid med forbudene i konkurranseloven §§ 3-1 til 3-3.

Den aktuelle forbudsbestemmelse er i dette tilfellet § 3-1. Konkurranseloven § 3-1 første ledd første punktum lyder:

"To eller flere ervervsdrivende må ikke for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt. "

Standardavtalene gjelder speditørers og oppdragsgiveres rettigheter og plikter. Spørsmålet er om Norges Speditørforbund gjennom standardavtalen "fastsetter eller søker å påvirke priser" for spedisjonstjenester på en "måte som er egnet til å påvirke konkurransen".

NSAB2000 inneholder følgende klausuler som må vurderes i forhold til konkurranseloven § 3-1.

Bestemmelsen i § 11 som lyder :

*"For arbeid som beviselig er nødvendig ut over det som er uttrykkelig avtalt, eller som normalt hører inn under speditørens oppdrag, **er speditøren berettiget til særskilt godtgjørelse.** Godtgjørelsen fastsettes etter de samme prinsipper som godtgjørelse for dokumenterte utlegg og utleggsomkostninger.*

*For utlegg ut over det som er uttrykkelig avtalt, eller som normalt omfattes av speditørens oppdrag og som ikke er betalt forskuddsvis, **har speditøren rett til godtgjørelse for dokumenterte utlegg og utleggsomkostninger.***

Bestemmelsen i § 12 som lyder.

*Dersom speditøren blir nødt til å betale tilleggsregninger for tjenester som er formidlet av ham, **er oppdragsgiveren pliktig til på anmodning å godtgjøre ham disse beløp mot nødvendig dokumentasjon.** Det påhviler speditøren å kontrollere og så vidt mulig, i samråd med oppdragsgiveren, fastsette at de formidlede tjenester ligger innenfor rammen av det oppdrag han har fått og at de belastede beløp er rimelige. Speditøren skal, så vidt mulig, underrette oppdragsgiveren før betaling skjer.*

Bestemmelsen i § 13 som har følgende ordlyd:

*Avbrytes påbegynt oppdrag på grunn av hindringer som ligger utenfor speditørens kontroll, **er han berettiget til godtgjørelse for utlegg og utført arbeid mot nødvendig dokumentasjon..***

Utgangspunktet er at konkurranseloven § 3-1 omfatter konkurransereguleringer som begrenser konkurransen med hensyn til konkurranseparameteren pris. I følge forarbeidene til konkurranseloven (NOU 1991:27 s 132 nederst annen spalte jfr.s129) omfatter forbudet i § 3-1 ikke samarbeid om alminnelige forretningsvilkår. Med slike vilkår forstås andre vilkår enn pris.

Problemet er at alle kontraktvilkår kan ha betydning for prisen. Det blir derfor vanskelig å trekke grensen mellom de konkurransereguleringer som faller inn under forbudet i § 3-1 og de konkurransereguleringer som gjelder alminnelige forretningsvilkår som faller utenfor forbudet.

Videre heter det i lovens forarbeider (Ot.prp. 41 1992-93 side 106, nederst første spalte og øverst annen spalte) at:

*"Forbudet omfatter samarbeid om priser, avanser og rabatter. Dette innebærer at det, **på samme måte som etter gjeldende forbud i forskriftene av 1. juli 1960, ikke vil være noe forbud mot samarbeid om øvrige forretningsvilkår, for eksempel rene betalings- og***

leveringsvilkår.

*Tilsvarende er ment å gjelde avtaler om morarenter. Avtaler om ekspedisjons- eller faktureringsgebyr vil derimot måtte anses som avtaler om pristillegg. **De ervervsdrivende har heller ikke adgang til å inngå avtaler om at de skal regne pristillegg når de får økte omkostninger, for eksempel økte innkjøpspriser, økte fraktomkostninger eller økning i offentlige avgifter.**"(uthevet her)*

De overfor siterte bestemmelser fra NSAB2000 har klare likhetstrekk med §§ 10, 11, og 13 i tidligere versjon av NSAB. Disse bestemmelser var omfattet av § 1 i forskriftene om konkurransereguleringer av priser og avanser av 1. juni 1960 under den tidligere prislov.

Konkurranseloven § 3-1 tilsvarer § 1 i de tidligere forskriftene om konkurransereguleringer. Da konkurranseloven ble vedtatt var det ikke mening å innskrenke rekkevidden av denne forbudsbestemmelse.

Konkurransetilsynet finner på denne bakgrunn at §§ 11 og 12 i den nye versjonen av NSAB inneholder bestemmelser om pristillegg; henholdsvis pristillegg for arbeid og utlegg som ikke er uttrykkelig avtalt og pristillegg for tilleggsregninger for tjenester formidlet av speditøren. Videre inneholder § 13 regler om prisen hvor et påbegynt oppdrag avbrytes.

Det er derfor Konkurransetilsynets oppfatning at NSAB2000 §§ 11,12 og 13 faller inn under forbudet i konkurranseloven § 3-1.

II. DISPENSASJON ETTER KONKURRANSELOVEN § 3-9

Etter dette blir det nødvendig å vurdere om det bør gis dispensasjon etter konkurranseloven § 3-9 for §§ 11, 12, 13 i den nye versjonen av NSAB.

Konkurranseloven § 3-9 lyder:

"Konkurransetilsynet kan ved enkeltvedtak eller forskrift dispensere fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,*
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,*
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller*
- d) det foreligger særlige hensyn.*

Det kan stilles vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom vilkårene for dispensasjonen ikke er oppfylt eller forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede."

Konkurransetilsynet legger til grunn at den nye versjon av NSAB bare i liten utstrekning avviker fra tidligere versjoner av standarden og at standarden er vel innarbeidet i markedet. Det legges også vekt på at vilkårene er fremforhandlet mellom representanter for både tilbuds- og etterspørselssiden i spedisjonsmarkedet. Videre legges til grunn at NSAB2000 §§ 11, 12 og 13 omhandler forhold som utgjør en liten del av speditørens omsetning.

Konkurransetilsynet finner derfor at de klausuler som omfattes av forbudet i konkurranseloven § 3-1 har liten konkurransemessig betydning, jfr. konkurranseloven § 3-9 bokstav c).

Konkurransetilsynet er også av den oppfatning at standarden medfører rasjonaliseringsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen, jfr. konkurranseloven § 3-9 bokstav b).

Konkurransetilsynet har derfor fattet følgende vedtak med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 bokstav b) og bokstav c):

Norges Speditørforbund gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 jfr. § 3-4 til å fastsette samt å anbefale sine medlemmer å bruke NSAB2000.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 1. juni 2003.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jfr. konkurranseloven § 3-9 siste ledd.

Konkurransetilsynets vedtak kan påklages til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Klagefristen er tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til Dem. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes til Konkurransetilsynet. Det vises for øvrig til vedlagte skjema om klageadgang.

[til toppen](#)